

**A. Şirin OKYAYUZ-Mümtaz KAYA, *Görsel-İşitsel Çeviri Eğitimi*,
Siyasal Kitabevi, Ankara 2017, 376 sayfa.**

Sinem (SANCAKTAROĞLU) BOZKURT*

Sürekli değişen ve gelişen bir alan olan görsel-ışitsel çeviri eğitimi, her geçen gün çoğalan özel kanalların ve internet üzerinden yayın yapan kuruluşların nitelikli ve hızlı çevirilere duyduğu ihtiyaçla birlikte daha da önem kazanıyor. Uzun zamandır profesyonel olarak hem bu alanda hem de pek çok farklı alanda çeviriler yapan Bilkent ve Hacettepe üniversiteleri başta olmak üzere çeşitli üniversitelerde yıllardır görsel-ışitsel çeviri eğitimi veren ve çeviribilim alanında farklı akademik dergilerde çalışmalarını yayınlanan A. Şirin Okyayuz ve Mümtaz Kaya tarafından kaleme alınan *Görsel-İşitsel Çeviri Eğitimi* (2017) başlıklı çalışma, bu alanın önemine işaret ederek hatırı sayılır bir boşluğu dolduruyor ve görsel-ışitsel çeviri eğitimi alanında Türkçe yazılmış sınırlı sayıda kaynağın arasında öne çıkıyor.

2017 yılının Kasım ayında Siyasal Kitabevi tarafından yayınlanan çalışmanın dört sayfalık Ön Sözünde yazarlarımız, bir keşif yolculuğuna benzettikleri görsel-ışitsel çeviri eğitimine ilişkin bu çalışma için yola çıkma nedenlerini “ilk amacımız, bu keşif yolculuğunda şimdiye kadar öğrendiklerimizi genç meslektaşlarımızla paylaşmaktı” (Okyayuz ve Kaya, 2017, s. 7) diyerek anlatıyorlar. Görsel-ışitsel çeviri alanında farklı dillerde kaleme alınmış çalışmalar olmasına rağmen, “her ülkenin kendi çeviri geleneği içinde çeviri eğitiminin biçimlenmesi gerektiği düşünüldüğünde, bu

* Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı, ssbozkurt@hacettepe.edu.tr

kaynaklar bir yere kadar (eğitimcilerin) işlerine yarayacağından” (Okyayuz ve Kaya, 2017, s. 8-9) Türkçe yazılan bu çalışmanın değeri daha da iyi kavranıyor.

Bu çalışma, “Ön Söz”, “Eğitim Konusundaki Düşünceler” ve “Son Söz” kısımları dışında, “Görsel-İşitsel Çeviriye Giriş”, “Dublaj Çevirisi Eğitimi” ve “Altyazı Çevirisi Eğitimi” olmak üzere toplamda üç ana bölümden oluşuyor ve her bölümün sonunda sunulan alıştırmalar, ödevler, sınıfta yansıtılabilecek sunumlar ve pratik bilgiler sayesinde bulunmaz bir ders kitabı olarak karşımıza çıkıyor.

Görsel-İşitsel çeviri ve Türkiye’de görsel-İşitsel çeviri tarihine kısa bir bakış olmak üzere iki kısımdan oluşan “Görsel-İşitsel Çeviriye Giriş” başlıklı birinci bölümde görsel-İşitsel çeviri alanının neleri kapsadığı, kuramsal bilgi ve örneklerle kısaca anlatıldıktan sonra Türkiye’de görsel-İşitsel çeviri tarihine kısa bir giriş yapılıyor. İlgi çekici ayrıntıların da yer aldığı bu bölüm sadece çeviribilim alanıyla ilgilenen okurlara değil aynı zamanda sinemaseverlere de hitap ediyor. Kapsamlı bir araştırmanın ürünü olduğunu gösteren alıntılar ve istatistiklerin yer aldığı bu bölüm, aynı zamanda merak uyandıran örneklerin sunumuyla da akıp gidiyor.

“Dublaj Çevirisi Eğitimi” başlıklı ikinci bölüm, dublaj çevirisine giriş, dublaj çevirisi eğitimi bileşenleri ve film dili, dublaj çevirisi ve dil olmak üzere üç kısımdan oluşuyor ve bu bölümde dublaj çevirisi, sınıf içerisinde yaptırılabilir alıştırmalar ve ele alınabilecek örneklerle anlatılıyor; dublaj çevirisi eğitiminde sınıf ortamında eğitimcilerin karşılaşılabileceği sorunlara ve çözüm yollarına değiniliyor. Ayrıca, Türkiye’de bu alana önemli katkı sağlayacak bir boyut olarak film dili ve dublaj dili gibi görsel işitsel çeviri mecraları üzerinde duruluyor. Bu önemli bilgiler okura aktarılırken görselle dublajın arasındaki önemli ilişkiye de dikkat çekiliyor.

Üçüncü ve son bölüm ise “Altyazı Çevirisi Eğitimi” olarak belirlenmiş ve altyazı çevirisine giriş ve altyazı çevirisi eğitimi bileşenleri olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde, altyazı çevirisi eğitimi ele alınarak, bu türe özgü çeviri stratejileri ve kuramsal bilginin yanı sıra her bir film karesine denk gelecek sözcük sayısından, altyazı çevirisinde kullanılan noktalama işaretlerinin özel anlamlarına kadar pek çok teknik bilgi de ustalıkla okura aktarılıyor. Buna ek olarak, ülkemizde yeni yeni gelişmekte olan bir alan olan işitme engelliler için altyazı çevirisinin teknik inceliklerine de değiniliyor.

Kitabın bölümlerine ilişkin en öne çıkan unsur, söz konusu bölümlerin bir bütün olarak sıralı okunabileceği gibi, bütünden ayrı olarak da eğitimciler tarafından rahatlıkla kullanılabilir yapıda olmasıdır. Zaman zaman yapılan tekrar ve hatırlatmalar, bölümlerin tek tek ele alınmasına katkı sağlıyor.

Sunulan eğitim yöntemine ilişkin olarak az mevcutlu ve gerekli teknik donanıma sahip sınıflar öncelikli olarak düşünülse de yazarlarımızın yaptıkları yönlendirmeler sayesinde burada bahsi geçen eğitim yönteminin, alıştırmalar ve örneklerin farklı koşullara sahip ortamlara da uyarlanabileceğinin altını çizmekte fayda vardır. Her ne kadar çalışma görsel işitsel çeviri derslerini hedef alsada sadece bu alanla sınırlı kalmayarak çeviri eleştirisinin yapıldığı ya da özel konuların ele alındığı pek çok farklı derse de uyarlanabilir niteliktedir.

Çalışmanın bütününde, sınıflarda kurulan ideal eğitim ortamı ile bu alanda çalışmaya başlayacak yeni mezunun karşılaşacağı koşullar ustalıkla anlatılıyor, bu bağlamda sadece sınıf içi eğitimle sınırlı kalmadan aynı zamanda öğrenciyi piyasaya hazırlamanın incelikleri üzerinde de duruluyor.

Yazarlarımızın eğitimci ve profesyonel çevirmen kimlikleriyle paralel olarak çalışma boyunca kuramsal bilgiler ile uygulama ustaca harmanlanıyor, böylelikle hem bu alanda çalışan akademisyenlere hem çevirmenlere hem de sinema severlere hitap ediliyor.

Yazarlarımız “Son Söz”lerini söylerken ise bu kitabın sadece bir ilk adım olduğunun altını çizerek “Umudumuz ise bundan sonraki adımı profesyonellerin, sektördeki aktörlerin ve özellikle eğitilmiş genç çevirmenlerin atacağı yönündedir” (Okyayuz ve Kaya, 2017, s. 376) diye belirtiyorlar.

Kuramsal arka planı, nadide örnekleri, üzerinde inceliklerle düşünülmüş alıştırmaları, anekdotları, esprileri, hayrete düşüren çeviri hataları ile okurlara sunulan dev bir ders planı hissi uyandıran bu çalışma kanımca sadece eğitimcileri değil aynı zamanda da her alandan çevirmeni ve sinemaseveri de heyecanlandıracak niteliktedir.